

terjedő munkát adott ki, melyben az egyház egyéb eseményei mellett behatóan és történelmi hűséggel tárgyaltnak az erdélyrészi vallásújítási mozgalmak, forrongások, országgyűlésezések, vitatkozások, az unitárius vallás hatalmas terjedése, megtámadtatásai, s a nevezetes deési complanatio, stb.

Mint érdekes munkát melegen ajánljuk egyházaink lelkészei, tanítói s hívei figyelmébe! Kapható: Eperjesy István könyvkereskedésében Déesen

„Liturgika vagyis az istenitisztelel elmélete“ czimű munkájára, melyben az istenitisztelel fejlődése története, az istenitisztelel teljes képe, egyházi beszédek textusai, a beszédek főtartalma, liturgiai hangjegyek, anyakönyvi kivonatok, egyházjogi utasítások, az istenitisztelel külső kellékei, s főleg az ünnepekről részletes értekezések foglaltatnak, megrendelési felhívást bocsátott ki Hörk József eperjesi evang. collegiumi r. hittanár. A munka inkább az ág. hitv. istenitiszteleléről szól, de használható az ev. ref. által is. Ára 2 frt 50 kr. Megrendelhető Hornyánszky Viktor kiadóhivatalában, Budapest, nádorutca 28. sz.

A magyar tudományos Akademia könyvkiadó vállalata az 1881—1883. évi harmadik cyklusra aláírásokat elfogad. Történelmi sorozat évenként 80 iv 4 frt. Irodalmi sorozat évenként 60 iv 3 frt. Jog- és államtudományi sorozat évenként 60 iv 3 frt. Aláírás egy sorozatra is elfogadtatik, de három évi kötelezettséggel.

„Kámory Bibliája“ czimű bibliafordítás megrendelhető Kámory Sámuel pozsonyi tanár, vagy Hornyánszky Viktornál. Vannak 4, 3 és 6 frtos példányok.

## K Ü L Ö N F É L É K .

**Kriza ünnepély.** Kriza János országosnevű költő, a „Vadrózsa“ halhatatlan gyűjtője, vallásközönségünk felejthetetlen s nagytudományu püspöke emlékére az unitárius tanuló ifjuság a tanári kar közreműködésével július 30-án ünnepélyt tart. Szülőházát, Nagy-Ajtán, emléktáblával fogja megjelölni. Az ifjuság a maga részéről a főtanodai igazgatóság vezetése alatt s nem különben az erdővidéki értelmiség vallásfelekezeti különbség nélkül lelkesen munkál az ünnepély sikerültére. Reméljük is, hogy az a népszerű költő s valódi ember nagy szelleméhez minden tekintetben méltó leend. Az emlékbeszédet Jakab Elek m. akadémiai tag fogja tartani.

**Kolozsvári ekkleziánkban** ez évben a konfirmáció lélekemelő volt. Régóta nem láttunk oly nagyszámu növendék sereget, szép boltozatu templomunk téres piacán. A növendékek mind meglepő készséggel feleltek. Látszott, hogy szentvallásunk elveit s annak egyszerű igazságait teljesen felfogták és átértették. A szépszámu közönség nagylelki gyönyörűséggel hallgatta végig az értelmes s igaz keresztényi érzéstől áthatott feleleteket. A kikérdezés után a konfirmálást vezető lelkész, Péterfi Dénes, szerkesztő társunk még egyszer szívökre kötven a már megismertetett unitárius hitelveket s azokban való állhatatosságot, megható szavakban avatta fel az egyház uj tagjaivá. Végül főt. Ferencz József püspök ur adta rájuk főpásztori áldását, a vallás szükségességét és bol-

dogító voltát fejtegetve a fölle megszokott ékesszóllással, mely ugy a növendékekre, mint a közönségre mély benyomást tett. Ez alkalomból fölemlítjük, hogy Ferencz Zsuzsa, a főt. püspök ur leánya konfirmálása emlékére, sajátkezüleg egy gyönyörű urasztali fehér takarót készített. E szép tettével egyfelől szent vallásához való ragaszkodásának adott kifejezést; másfelől pedig bizonyoságot tett arról, hogy ő is méltó ivadéka ama családnak, mely ekkleziánkban a vallásos buzgóságnak s áldozatkészségnek oly számos jelét adta.

**Kikeresztelkedés.** Farkas Vilmos kolozsvári derék ifju kereskedő és neje szül. Vécei Róza f. évi jun. 18-án a Mózes vallásról az unitárius egyházba tértek át. Ez közelebről már a második eset, hogy izraeliták unitáriusokká lettek városunkban. Örömmel jegyezzük fel ez esetet annál is inkább, mert itt a meggyőződés és elvi álláspont szabad és határozott kifejezést nyert. A Mózes vallásnak között sokan vannak, a kik már a régi törvényekkel szaktottak, de a kereszténységhez csatlakozni nincs elég határozottságok, lelki erejük. Uj hitrokonink, valamint a család idősb tagjai, Vécei Sámuel és neje, kik a mult évben keresztelkedtek ki, e lépésekkel azt is bebizonyították, hogy a magyar nemzeti polgárságnak, a korkövetelményeinek minden tekintetben megfelelő tagjai kívántak lenni.

**Az erdélyi ev. reformátusok** évi egyházkerületi közgyűlésüket, megnyitva Br. Kemény Gábor főgondnok által május hó 31. és június 1—4-ik napjain tartották meg. Mind a főgondnoki megnyitó, mind a nagyszabásu püspöki jelentés élénken emeli ki a lejárt év két nevezetes vivmányát: a magyarországi reformált egyház országos zsinatát és a végmegoldást nyert cameraticumi ügyet.

A közgyűlésnek a nevelés és közigazgatás terére vonatkozó fontos elintézendői között ott szerepelt, a haladó korkövetelményeinek megfelelő misszionáriusi, — illetőleg körlelkézési, és a papi dislocatio — ügye is, az eddiginél még nagyobb hévvel és lelkesedéssel felkarolva.

**A brit és külföldi unitárius Társulat** ez évi közgyűlését május 31-én s június hó első napjaiban tartotta meg. A közgyűlés roppant népes volt. Érdekességét emelte: Dr. Clarke F. Jakob és Hale Edward amerikai hirneves tudósok s lelkészeknek a jelenléte. S különösen sok unitáriust s más vallásfeleketűt is Londonba vitt az a vágy, hogy Dr. Clarke-t ot meghallgathassa, mivel ő tartotta az alkalmi egyházi beszédet. Részletes tudósítást a gyűlés folyamáról jövő füzetünkben fogunk adni.

**Allen Henrik J.** tanár, Cambridge-ből (Egyesült-Államokban) egy szép levél kíséretében, Kovács János ig. tanárhoz 5 font sterlingot (beváltva 60 frt) küldött, melyet testvéreinek egyike Powers C. Lucy asszonyság adományozott az „Allen Henrik J.” czimtel viselő alap javára. Ez összeggel az alap: 187 frt és 50 kra megy. Egyszersmind ügyünk érdekében fíradhatatlanul buzgalkodó hitrokonunk azt is megemlíti, hogy az általa kezdeményezett „Erdélyi alap” tetemesen gyarapodik s reméli, hogy kitűzött célja valósulni fog.

**Raffaj Károly** buzgó hitrokonunk, f. évi május 8-án Udvarhely megye törvényhatósági közgyűlésén 3 ezer forint alapítványt tett e megye összes magyarnyelvű népiskoláihoz — felekezeti különbség nélkül — oly formán, hogy annak kamataiból a szegényebb sorsu tanulókat ruházattal, tankönyvekkel, vagy a tandíjak megváltásával segélyezzék. Nem első alapítványa ez R. Károly atyánkfának. Sok intézet, jótékony, közhasznu egyesület részesült és részesül segedelmezésében. Eddigi alapítványai értéke hat-hét ezer forinton felül van. „Minden Demosthénésnél szebben beszél a tett”. Jó lélekkel mondhatjuk: Isten éltesse o derék és nemes szívü ember-barátot még sokáig.

**Sándor János**, igazg. tanár és neje szül. Kiss Néri, elhunyt első kedves gyermekek „Sándor Jólán” emlékére 50 frt alapítványt tettek a székely-keresztúri középtanodánál oly módon, hogy annak évenkénti kamatja egy szegénysorsu, de jómagaviseletü s kitünő székely tanulónak adassék jutalmul.

**Özv. Ilyés Gáborné** szül. Sándor Mária urnó néhai férje Ilyés Gábor emléke iránti kegyeletből, ki főtanodánkunk egykori növendéke volt s jelenleg Viktor nevü fia is a VIII. gym. osztályban itten tanul, a tanárok nyugdíj alapjára 200 frtot adományozott.

**Gróf Kuun Géza** jeles tudósunk, s folyóiratunk munkatársának „Codex Cumanicus“-áról a lipcsei orientalista folyóirat és a római „Nova Antologia“ című tudományos közlöny utóbbi számaikban nagy elismeréssel nyilatkoznak.

**Gyász hírek:** Báró Radván szky Antal-nak f. évi jun. 7-én történt halála, alig több mint három évi rövid időköz alatt másodszer borítá gyászba az ág. h. ev. egyházat, melynek az idvezült a nagyemlékü Zsedényi Ede után egyetlen főfelligyelője volt. A nemes báró ragyogó mintaképe volt a valódi protestans buzgalomnak és nagylelkűségnek, ki nem csak szóval, de tettel is vezére és lelke volt egyházának. Mint hazafi is kitünő helyet foglalt el jobbaink sorában, a mint hogy magyar ember egyháza szeretetét hazája szeretetétől el sem is választhatja. Ily férfiak halála nem egyesek vagy testületek, hanem mindnyájunk vesztesége. Ezért mi is őszinte részvétellel osztozunk az ág. h. ev. egyház gyászában. Legyen áldott az izaznak emléke! Kánosi Sándor József dévai kir. közjegyzőt és nejét csikaplócza Lázár Katát megrendítő csapás érte forrón szeretett egyetlen gyermeküknek Mózsának június hó 25-ik napján súlyos szenvedés után történt elhunytában. A szeretetreméltó kis gyermek alig volt 3 és fél éves. Mi, kiknek szerencsénk van a veszteséget szenvedett családot ismerni, tudjuk, hogy mily nagy reményeket, szép kilátásokat temettek sirba legdrágábbnak tartott kincsükben. Szavakban alig kifejezhető fájdalomkra az ég vigaszt esdjük. Fogadják őszintén átértett részvétünk kifejezését. Nemes Kálmán, Kolozsvárt elhunyt jun. 17-én életének 41-ik évében. József nevű kiskoru árját hagyván maga után. A megboldogultat 5 évi hosszas szenvedései alatt Sárdi József, helybeli leánytanító, s egyh. tanácsos, nejevel, Nemes Borbárával, ugy anyagilag, mint nemes bánásmóddal valódi testvéries gondozásban részesítették.

**Sajtóhíra:** a 127-ik lapon felülről a 2-ik sorban „Sándor Péter H. Szt. Péterről“, helyett „Sándor Péter, H. Szt. Pálról“ olvasandó.

**FIGYELMEZTETÉS.** Jelen füzetünk a nyomda változás miatt kissé késve jelenik meg, mért t. olvasóink szives elnézését kérjük. A késedelmet azonban a díszesebb kiállítás kárpótolja.

## A R A N Y K Ö N Y V.

### 1. A Budapesten alapítandó unitárius rendes lelkési állomásra s állandó imaházra tett kegyes adományok.

XI. közlemény.

Jakab Elek és altorjai Mike Róza 6 nagyságuk öt év alatt évi 10 frtjával törlesztendő- leg 50 frt.

Aradi Ferencz ur 164. sz. gyűjtőívén Déván egyelőre: Aradi Ferencz 5 frt. Gábor Mihály 2 frt. Dávid Zsigmond 50 kr. Siménfalvi György 2 frt. Balázs Ferenczné 1 frt. Dávid Istvánné 1 frt. Vernes Susi 50 kr. Szöllősi János 2 frt. Turzay István 2 frt. Összesen 16 frt.

Szentkirályi Arpád ur Székely-Keresztur 5 frt.

Székely János ur 379. sz. gyűjtőívén Dicső-Szentmárton-Id. Székely János 1 frt. Székely Jánosné szül. Bláha Bertha 1 frt. Ifj. Székely 50 kr. Székely Andor 50 kr. Székely Albert 50 kr. Czeglédi János 1 frt. Csinádi István 50 kr. Takács József 50 kr. Nagy János 40 kr. Kolozsvári Albert 1 frt. Lukács N. 50 kr. Szigethy Gábor 60 kr. Összesen 8 frt.

Simén Elek ur Szamosújvár egyelőre 3 frt. Sándor Mózes ur 262 sz. gyűjtőívén 5 frt.

E közlemény összege 87 frt. Elhez adva a X-ik közlemény összegét: **9526 frt 81 krt**, az alap tetesen: **9613 frt 81 krt**.

**Hajós János,**  
egyházi gondnok.

**Végh József,**  
egyházi pénztárnok.

**2. Nyilvános köszönet.** Temesvári Tkts. Beiter Flórian és neje medeséri Bartalis Borbára róm. kath. vallásuak, a múlt 1882-ik évben egy díszes szószék takarót ajándékoztak a medeséri unitárius eklézsiának, melynek becsértéke 35 frt. — Alapszíne a szószék takarónak: fekete bársony, kerekén 10 cm. széllességű piros cachemir szegéllyel fekete gyöngyös selyem csipkével borítva és ar anyrojittal díszítve. Közepén a következő aranynyomatu felirással: „Isteni szolgálatra, emlékül, Beiter Flórian és neje Bartalis Biri Temesvári lakósktól!“ — Ezen becses ajándékért, mely a családi békés egyetértésnek s a honleányi szeretetnek valódi példányképe — fogadják a tisztelt adományozók, saját magam s egyházam nevében a nyilvánosság terén is halás köszönetemet.

Ezzel kapcsolatosan, hasonló elismerésemet s köszönetemet nyilvánítom azon medeséri nőknek, kik, eltekintve a múlt évi 600 frtot felül muló egyházi rovatlat terhes voltát, mely templom és torony javításra fordított — felkérésem folytán, 36 frtot adományoztak, egy, a nők részére már megvett, ezüst urvacsorai pohárra.

„A ki azért az én népem közül építi és ékesíti az Urnak házát, az 6 ura Istene legyen azzal!“ Medeséren 1882. július 1.

**Ferenczi Áron,** medeséri unitárius pap.

**A szabédi unitárius eklézsiában** „Ferencz József“ nevet viselő isk. alap javára Főt. Ferencz József, püspök ur 5 frtot sziveskedett adományozni miert egyháza nevében forró köszönetet nyilvánít **Rédiger Géza,** unitárius pap.